Τίτλος εργασίας :

«Η αξία του του παιχνιδιού κατά τη διάρκεια του σχολικού διαλείμματος»

Γεράσιμος Ρεντίφης ΠΕΟ2
gerasimosrentifis@yahoo.gr

Ελένη Καρακατσάνη ΠΕΟ2
karaka32@yahoo.gr

Περίληψη

Η γνωστική εξέλιξη του ανθρώπου συνιστά μια περιπετειώδη διαδρομή, η οποία οδηγεί από την εξάρτηση στην αυτονομία και στην αυτορρυθμιζόμενη μάθηση. Στη διάρκεια αυτής της διαδρομής το παιδί της σχολικής ηλικίας αποκτά γνώσεις, νέες δεξιότητες και διαμορφώνει στάσεις για τη μετέπειτα ζωή. Στην παρούσα ανακοίνωση αναδεικνύουμε την αξία του παιχνιδιού κατά τη διάρκεια του σχολικού διαλείμματος ως μέσο μάθησης, ψυχαγωγίας και κοινωνικοποίησης. Η σχολική αυλή προσφέρει τη δυνατότητα για δημιουργική έκφραση των παιδιών και το παιχνίδι στο πλαίσιο του διαλείμματος έχει έναν θεραπευτικό ρόλο, αφού κατά τη διάρκεια αυτού τα παιδιά μοιράζονται, συνομιλούν, συγκρούονται και γενικότερα εμπλέκονται σε διανοητικές και συναισθηματικές αλληλεπιδράσεις, οι οποίες καλλιεργούν τις γνωστικές και κοινωνικές τους δεξιότητες. Τα παιδιά μαθαίνουν το ένα μέσα από το άλλο, μέσα από τις κοινές δραστηριότητες του παιχνιδιού και δια της συνεργασίας και της ομαδικότητας βελτιώνουν τις κινητικές δεξιότητες, μαθαίνουν να αποδέχονται τους κανόνες και καλλιεργούν την αυτοεκτίμηση, την αυτοπεποίθηση και τη δημιουργικότητα. Επί πλέον παρουσιάζουμε δραστηριότητες, καλές πρακτικές και παιχνίδια, τα οποία μπορούν να υλοποιηθούν, προκειμένου να αξιοποιηθεί ο χρόνος του σχολικού διαλείμματος με τρόπο δημιουργικό και ευχάριστο για τα παιδιά. Στο πλαίσιο αυτό οι εκπαιδευτικοί είναι απαραίτητο να σέβονται και να τηρούν τα χρονικά όρια του διαλείμματος και να μεριμνούν προκειμένου αυτό να καταστεί σωστά οργανωμένο και ασφαλές.

Το σχολικό διάλειμμα

- Το **σχολικό διάλειμμα είναι ένα** περιβάλλον ανεπίσημων κοινωνικών σχέσεων στα πλαίσια του σχολείου.
- Στη διάρκεια του τμήματος αυτού της σχολικής ημέρας, οι δραστηριότητες και οι σχέσεις των παιδιών είναι αυτές που καθορίζονται λιγότερο από τους ενήλικους.
- Η αυλή του σχολείου δίνει μια ευκαιρία για παιχνίδια, αστεία, πειράγματα. Τα παιδιά μοιράζονται μαλώνουν, παίζουν, ανταλλάσσουν πειράγματα, συνομιλούν, συγκρούονται, ααναπτύσσουν φιλίες, εμπλέκονται γενικότερα σε διανοητικές αλληλεπιδράσεις, που μπορούν να είναι παραγωγικές από την πλευρά της ανάπτυξης κοινωνικών και γνωστικών δεξιοτήτων.

Σύμφωνα με τον Pellegrini και τον Smith (1993) το διάλειμμα αφορά μια περίοδο κατά την οποία τα παιδιά βρίσκονται κυρίως σε εξωτερικό χώρο και έχουν την ελευθερία να επιλέξουν τί θέλουν να κάνουν και με ποιον.

Έρευνες υποστηρίζουν ότι το διάλειμμα από τα μαθήματα είναι σημαντικό για:

- ✓ την καλύτερη απορρόφηση των γνώσεων
- ✓ την καλύτερη απομνημόνευση πληροφοριών
- ✓ τη βελτίωση της συγκέντρωσης
- ✓ την αύξηση της παραγωγικότητα μέσα στην τάξη
- ✓ τη μείωση του άγχους
- ✓ τη βελτίωση του κλίματος στην τάξη
- ✓ τη μείωση παραβατικών περιστατικών
- ✓ τη βελτίωση στους βαθμούς

Αντίθετα

Όταν τα παιδιά καθυστερούν να κάνουν διάλειμμα παρατηρείται αυξημένη διάσπαση προσοχής μέσα στη τάξη, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα το πιο έντονο κινητικό παιχνίδι όταν βρεθούν στην αυλή του σχολείου.

Διάλειμμα και παιχνίδι

Το παιχνίδι, δομημένο ή μη δομημένο, κατά την ώρα του διαλείμματος είναι σημαντικό για εφήβους και προεφήβους διότι:

- ✓ Ενισχύει την κοινωνική, κινητική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, καθώς τους δίνει την ευκαιρία να εξασκήσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες από διαφορετικούς ρόλους.
- ✓ Οι συνομήλικοι στη διάρκεια του παιχνιδιού μπορούν να επηρεάσουν την απόκτηση και αναθεώρηση της γνώσης.
- ✓ Οι συνομήλικοι μπορούν να επιδράσουν στο συναισθηματικό επίπεδο, αυξάνοντας ο ένας την προθυμία του άλλου να επιχειρήσουν δύσκολα έργα και να μειώσουν το αίσθημα της απογοήτευσης στις απαιτητικές εργασίες.
- ✓ Οι συνομήλικοι κατά το παιχνίδι μπορούν να παρατηρήσουν και να μιμηθούν συμπεριφορές των άλλων.
- ✓ Οι συνομήλικοι μπορούν να συμμετάσχουν σε ζωηρές διαπραγματεύσεις και να καταλήξουν σε κοινή συμφωνία και βαθύτερη κατανόηση του θέματος.
- ✓ Οι συνομήλικοι κατά το παιχνίδι έχουν ένα ρεπερτόριο κοινωνικών συμπεριφορών που επιτρέπει να παρακολουθούν και να ρυθμίζουν ο ένας τη συμπεριφορά του άλλου, να εναλλάσσονται στη σειρά, ώστε να απολαμβάνουν τη συνεργασία, να απωθούν συγκρουσιακές καταστάσεις και να αναπτύσσουν γνωστικές διαδικασίες όπως η παρακολούθηση και η αναμονή της αντίδρασης του άλλου, ο σχεδιασμός των ενεργειών και η υιοθέτηση στρατηγικών και στόχων.

Πιο συγκεκριμένα:

1. Μέσα από το παιχνίδι, την ώρα του διαλείμματος, τα παιδιά μαθαίνουν σημαντικές **δεξιότητες ζωής**, χρήσιμες για την ενήλικη ζωή όπως:

- η διαπραγμάτευση
- η συνεργασία
- το μοίρασμα
- η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και η αντιμετώπιση δυσκολιών
- στρατηγική σκέψη
- η επιμονή
- ο αυτοέλεγχος
- εναλλαγή σειράς
- αυτοπεποίθηση
- πρωτοβουλία
- υπευθυνότητα
- ανθεκτικότητα
- προσαρμοστικότητα
- αυτομέριμνα
- ενσυναίσθηση
- φαντασία

2. Μέσα από το παιχνίδι, την ώρα του διαλείμματος, τα παιδιά **μειώνουν το άγχος**

Για πολλά παιδιά το μη δομημένο κυρίως παιχνίδι στο σχολικό διάλειμμα είναι μια ευκαιρία να εκτονώσουν ενέργεια με έναν υγιή τρόπο και να πάρουν τον έλεγχο του κόσμου τους. Στον χώρο της αυλής τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να εμπλακούν σε μία συμπεριφορά που περιλαμβάνει δυνατές φωνές, ακαταστασία και ζωηράδα, η οποία θεωρείται μη αποδεκτή σε δομημένο

3. Μέσα από το παιχνίδι, την ώρα του διαλείμματος, τα παιδιά δημιουργούν **φιλίες** και αποκτούν **διυποκειμενικότητα**

Η δυναμική του παιχνιδιού κατά το σχολικό διάλειμμα ί να παρασύρει τα παιδιά, να βοηθήσει στη δημιουργία φιλίας και να παρέχει πρόσβαση σε μια συλλογική νία παιδιών. Το παιχνίδι στις ομάδες των φίλων έρει σε ένα επίπεδο προσποίησης την ευκαιρία στα να αποκτούν δεξιότητες, κοινωνική οπτική και σμικούς ρόλους που είναι πολύ πιο προηγμένοι από τις ματικές» τους ικανότητες. Το παιχνίδι προσποίησης είναι αστηριότητα στην οποία τα παιδιά μπορούν να επιδείξουν ειμενικότητα, δηλαδή κοινή αντίληψη ανάμεσα σε ς που μετέχουν στη δραστηριότητα, χωρίς τη βοήθεια των ων. Ο ρόλος του πειράγματος είναι ευρέως διαδεδομένος ιάρκεια των παιχνιδιών των παιδιών. Τις περισσότερες φορές αποτελούν μέρος των καθημερινών αστείων μεταξύ των φίλων, δείχνουν οξύτητα πνεύματος και ενισχύουν τις φιλίες.

4. Το παιχνίδι στη αυλή μπορεί να αποτελέσει μια πολύ σημαντική ευκαιρία για να **παρατηρήσουν οι εκπαιδευτικοί τον τρόπο που σχετίζονται τα παιδιά μεταξύ τους**

Τα περισσότερα παιδιά δείχνουν έντονο προσανατολισμό προς τους συνομήλικους και καταφέρνουν να συνάπτουν σχέσεις και να εισχωρούν στις ομάδες φίλων με καταπληκτική ευκολία. Τα παιδιά που περνούν το χρόνο τους μόνα τους, μπορεί να είναι παιδιά που βιώνουν την απόρριψη επειδή δεν έχουν τις κοινωνικές δεξιότητες για να παίζουν με άλλα παιδιά. Παιδιά που επανειλημμένα είναι μόνα τους και δεν

5. Το παιχνίδι στο διάλειμμα **προσφέρει την ευκαιρία στα παιδιά να είναι πιο ενεργητικά** σε δραστηριότητες που έχουν επιλέξει τα ίδια

Τα οφέλη της φυσικής άσκησης, όχι μόνο για την σωματική ευεξία των παιδιών αλλά και για τη μαθησιακή και κοινωνική τους ωριμότητα είναι επιστημονικά τεκμηριωμένα από πολλές έρευνες. Παρόλο που όλα τα παιδιά δεν παίζουν έντονα κινητικά παιχνίδια την ώρα του διαλείμματος, το διάλειμμα τους δίνει την ευκαιρία να είναι πιο ενεργητικά σε δραστηριότητες που έχουν επιλέξει τα ίδια. Ακόμα και η λίγη κίνηση είναι εξαιρετικά σημαντική ώστε να εξισορροπήσει το χρόνο που περνάνε στατικά στην τάξη. Αξίζει να έχουμε στο νου μας ότι η Αμερικάνικη Ακαδημία παιδιάτρων προτείνει τουλάχιστον 60 λεπτά έντονου σωματικού παιχνιδιού την ημέρα.

Προτάσεις και καλές πρακτικές ώστε να υπάρξουν τα δημιουργικά, συναισθηματικά και κοινωνικά οφέλη του παιχνιδιού κατά το διάλειμμα

- ✓ Για να είναι αποτελεσματικό το διάλειμμα θα πρέπει να επιτρέπει αρκετό χρόνο, ώστε να μπορέσουν τα παιδιά να αποσυμπιεστούν από το μάθημα, αλλά και να οργανώσουν το παιχνίδι τους.
- ✓ Το παιχνίδι στο διάλειμμα, είτε είναι δομημένο ή μη-δομημένο, θα πρέπει να παρέχει ασφάλεια και τα παιδιά να εποπτεύονται από τους ενήλικες. Το διάλειμμα δεν πρέπει να καταργηθεί επειδή υπάρχουν προβληματισμοί σχετικά με την ασφάλεια.
- ✓ Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενισχύσουν τις κοινωνικές σχέσεις με το να διασφαλίσουν ότι όλα τα παιδιά συμμετέχουν στα παιχνίδια.
- ✓ Το παιχνίδι στο διάλειμμα είναι απαραίτητο να θεωρείται ως προσωπικός χρόνος του κάθε παιδιού και δεν θα πρέπει να γίνεται στέρησή του για ακαδημαϊκούς λόγους ή για τιμωρία.

Συμπεράσματα

Πολλές φορές η επιθυμία για ακαδημαϊκή επιτυχία και για την πρόοδο των παιδιών κάνει το διάλειμμα να μοιάζει περιττό, αφού στους γρήγορους ρυθμούς της καθημερινής ζωής το να εξοικονομήσει κανείς λίγο ακόμα χρόνο να για να επιφέρει το αναμενόμενο αποτέλεσμα στη δουλειά του ή στο διάβασμά του μοιάζει πολύ σημαντικό. Όμως τα παιδιά μόνο όφελος μπορεί να έχουν από το διάλειμμα και το παιχνίδι σε αυτό, έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα της ανάπαυσης, της ψυχαγωγίας και της κοινωνικής συναναστροφής, στοιχεία που τελικά έχουν αποτελέσματα τόσο στη συνολική ψυχική υγεία και ανάπτυξη του παιδιού, όσο και στην ποιότητα της μάθησής του. Το παιχνίδι στο διάλειμμα λοιπόν, αποδεικνύεται ότι είναι απαραίτητο, για μικρούς και μεγάλους!